
NORMEN EN RICHTWAARDEN 2015

versie juli 2015

INHOUD

1	Uitscheidingscijfers	3
1.1	Forfaitaire uitscheidingscijfers	3
1.2	Uitscheidingscijfers veevoederconvenant	5
1.3	Uitscheidingscijfers regressie	6
2	Richtwaarden voor de samenstelling en de dichtheid van dierlijke mest in 2015	7
3	Richtwaarden voor de samenstelling van spuiroom.....	8
4	Bemestingsnormen per kwetsbaar gebied	8
4.1	Stikstofbemestingsnormen	10
4.1.1	WATER 1: ALGEMEEN BEMESTINGSREGIME	10
4.1.2	WATER 2: MET DEROGATIE	13
4.1.3	WATER 3: BEHEEROVEREENKOMST WATER (BO WATER)	13
4.1.4	KWETSBAAR GEBIED NATUUR	17
4.2	Fosfaatbemestingsnormen	20
4.2.1	FOSFAAT: ALGEMEEN BEMESTINGSREGIME	20
4.2.2	FOSFAAT: FOSFAATVERZADIGDE GEBIEDEN (vroeger fosfaat 1)	21
4.2.3	FOSFAAT: UITZONDERING VOOR PERCELEN MET EEN LAAG FOSFAATBINDEND VERMOGEN (vroeger fosfaat 2)	22
5	Bemestingsnormen maatregelenpakket 3 en 4.....	23
5.1	Maatregelenpakket 3	23
5.2	Maatregelenpakket 4	23
6	Samenstelling groentegroepen.....	24
7	Lijst vanggewassen.....	24
8	Contactgegevens.....	24

1 UITSCHIEDINGSCIJFERS

1.1 FORFAITAIRE UITSCHIEDINGSCIJFERS

Diersoort	Uitscheiding in kg/dier, jaar		NER-D-waarde ¹
	P ₂ O ₅	N	
RUNDVEE			
Melkvee			
Melkkoeien met een melkproductie (in kg melk/jaar) van:			
maximaal 4 000	26	81	127
hoger dan 4 000 tot en met 4 250	26,5	83	127
hoger dan 4 250 tot en met 4 500	27	85	127
hoger dan 4 500 tot en met 4 750	27,5	87	127
hoger dan 4 750 tot en met 5 000	28	89	127
hoger dan 5 000 tot en met 5 250	28,5	91	127
hoger dan 5 250 tot en met 5 500	29	93	127
hoger dan 5 500 tot en met 5 750	29,5	95	127
hoger dan 5 750 tot en met 6 000	30	97	127
hoger dan 6 000 tot en met 6 250	31	99	127
hoger dan 6 250 tot en met 6 500	31,5	101	127
hoger dan 6 500 tot en met 6 750	32,5	103	127
hoger dan 6 750 tot en met 7 000	33	105	127
hoger dan 7 000 tot en met 7 250	34	107	127
hoger dan 7 250 tot en met 7 500	34,5	109	127
hoger dan 7 500 tot en met 7 750	35,5	111	127
hoger dan 7 750 tot en met 8 000	36	113	127
hoger dan 8 000 tot en met 8 250	37	115	127
hoger dan 8 250 tot en met 8 500	37,5	117	127
hoger dan 8 500 tot en met 8 750	38,5	119	127
hoger dan 8 750 tot en met 9 000	39	121	127
hoger dan 9 000 tot en met 9 250	40	123	127
hoger dan 9 250 tot en met 9 500	40,5	125	127
hoger dan 9 500 tot en met 9 750	41,5	127	127
hoger dan 9 750 tot en met 10 000	42	129	127
hoger dan 10 000	43	131	127
Vervangingsvee jonger dan 1 jaar	10	33	43
Vervangingsvee van 1 jaar tot 2 jaar	19,2	58	73
Mestvee			
Zoogkoeien	25	65	127
Mestkalveren	3,6	10,5	14,1
Runderen jonger dan 1 jaar	7	22,3	31,7
Runderen van 1 tot 2 jaar	19,2	58	83
Andere runderen	29,5	77	106,5

¹ De NER-D-waarde is de waarde waarmee landbouwers hun gemiddelde veebezetting per diercategorie moeten vermenigvuldigen. Dat getal moeten landbouwers vergelijken met de NER-D die ze gekregen hebben om te weten of ze niet te veel dieren houden.

1.2 UITSCHIEDINGSCIJFERS VEEVOEDERCONVENANT

Voor de volgende diercategorieën kunt u verlaagde uitscheidingscijfers gebruiken, op voorwaarde dat u de dieren gedurende het hele productiejaar gevoed hebt met nutriëntenarme voeders.

Diersoort	Diercategorie	Convenantcijfers	
		P ₂ O ₅ -uitscheiding kg/dier, jaar	N-uitscheiding kg/dier, jaar
Varkens	Biggen van 7 tot 20 kg	1,22	NVT
	Beren	13,26	25,75
	Zeugen, incl. biggen van minder dan 7 kg	13,26	25,75
	Andere varkens van 20 tot 110 kg	4,32	11,03
	Andere varkens van 110 kg en meer	13,26	25,75
Pluimvee	Slachtkuikens	0,20	0,55

Vraag bij de leverancier een attest laagfosfor- en/of laageiwitvoeder, uitgeschreven door de producent van het voeder. Voeg dat attest als bijlage bij de jaarlijkse Mestbankaangifte. Alleen producenten die voor het lopende jaar het veevoederconvenant hebben ondertekend, kunnen een (door de Mestbank erkend) 'attest geleverde voeders' afleveren.

De hoeveelheid convenantvoeder is beperkt tot de wettelijk vastgelegde maximumopname per dier:

Diercategorie	Omschrijving in het convenant laagfosforvoeder en in het convenant laageiwitvoeder	Hoeveelheid voeder kg/dier, jaar
Biggen van 7 tot 20 kg	Biggen van 7 tot 20 kg	206
Beren	Beren	1150
Andere varkens van 20 tot 110 kg	Andere varkens van 20 tot 40 kg Andere varkens van 40 tot 110 kg	700
Zeugen, incl. biggen van minder dan 7 kg	Zeugen, inclusief biggen van minder dan 7 kg	1150
Andere varkens van 110 kg en meer	Andere varkens van 110 kg en meer	1150
Slachtkuikens	Braadkippen tot 2 weken Braadkippen vanaf 2 weken	34,7

1.3 UITSCHIEDINGSCIJFERS REGRESSIE

Op basis van praktijktesten werd vastgesteld dat er een lineair verband is tussen de opname van ruw eiwit en P en de uitscheiding van N en P₂O₅. U kunt met de verbruikte voeders en de regressierechten de correcte uitscheidingscijfers berekenen.

Diercategorie	P ₂ O ₅ -uitscheiding kg/dier, jaar	N-uitscheiding kg/dier, jaar
Biggen van 7 tot 20 kg	$Y = 1,6516 X - 0,8187$	$Y = 0,0996 X - 1,3218$
Andere varkens van 20 tot 110 kg	$Y = 2,0368 X - 2,2347$	$Y = 0,1347 X - 4,4181$
Andere varkens van 110 kg en meer	$Y = 2,2888 X - 2,5326$	$Y = 0,1599 X - 5,5152$
Zeugen, incl. biggen van minder dan 7 kg	$Y = 2,2888 X - 2,5326$	$Y = 0,1599 X - 5,5152$
Beren	$Y = 2,2888 X - 2,5326$	$Y = 0,1599 X - 5,5152$
Legkippen	$Y = 2,2254 X - 0,0606$	$Y = 0,1496 X - 0,2455$
Ouderdieren legkippen	$Y = 2,2606 X - 0,0587$	$Y = 0,1548 X - 0,2305$
Opfokpoeljen van legkippen	$Y = 2,2277 X - 0,0512$	$Y = 0,1492 X - 0,1149$
Slachtkuikens	$Y = 2,3340 X - 0,1960$	$Y = 0,1541 X - 0,5283$
Slachtkuikenouderdieren	$Y = 2,2606 X - 0,0587$	$Y = 0,1517 X - 0,1918$
Opfokpoeljen van slachtkuikenouderdieren	$Y = 2,2152 X - 0,0770$	$Y = 0,1571 X - 0,1705$

Voeg uw voederregister per diercategorie bij uw aangifte, samen met een attest van levering van die voeders en de berekeningswijze van de uitscheidingscijfers.

Y = de productie (in kg) van respectievelijk P₂O₅ en N per dier en per jaar.

X = het verbruik (in kg) van respectievelijk P en ruw eiwit per dier en per jaar.

2 RICHTWAARDEN VOOR DE SAMENSTELLING EN DE DICHTHEID VAN DIERLIJKE MEST IN 2015

De onderstaande cijfers zijn richtwaarden. Met een mestanalyse kent u steeds de juiste samenstelling en weet u bijgevolg ook beter wat u op uw percelen gebruikt.

Mestcode ¹	Diersoort	Vorm ²	N (kg/ton)	P ₂ O ₅ (kg/ton)	Dichtheid (ton/m ³)
Runderen					
1	Runderen	G	4,0	0,2	1,0
2	Runderen	M	4,8	1,4	1,0
3	Runderen	V	7,1	2,9	0,8
4	Mestkalveren	M	3,0	1,3	1,0
Varkens					
8	Zeugen en biggen	G	2,0	0,9	1,0
9	Zeugen en biggen	M	4,4	2,9	1,0
10	Zeugen en biggen	V	7,5	9,0	0,8
11	Mestvarkens	G	5,8	0,9	1,0
12	Mestvarkens	M	8,1	5,0	1,0
13	Mestvarkens	V	7,5	9,0	0,8
14	Mestvarkens (brijbakken)	M	9,2	4,9	1,0
499	Biggen van 7 tot 20 kg	M	6,7	4,0	1,0
657	Mestvarkens laagfosforvoeding	M	8,1	4,5	1,0
Pluimvee					
690	Slachtkuikens	V	27,1	14,1	0,5
691	Leghen kooi – rechtstreekse mestafvoer	VV	22,7	14,3	0,8
692	Leghen kooi – mestopslag in loods	VV	26,9	21,3	0,8
693	Leghen kooi – mestopslag in loods + droging	VD	31,5	28,5	0,6
694	Leghen scharrel of volière	V	19,8	27,4	0,5
695	Leghen ouderdier	V	19,8	27,4	0,5
696	Opfok leghen kooi	VV	23,6	14,6	0,8
697	Opfok leghen scharrel of volière	V	25	24,4	0,5
698	Opfok slachtkuikenouderdieren	V	19,8	26,2	0,5
699	Slachtkuikenouderdieren	VD	20,9	31,8	0,6
22	Ander pluimvee	V	17,4	19,3	0,5
23	Eenden	V	11,0	14,0	0,8
Anderen diersoorten					
24	Schape	V	8,3	3,5	0,8
25	Paarden	G	4,0	0,2	1,0
26	Paarden	V	5,0	3,0	0,7
27	Geiten	V	6,6	3,5	0,8
28	Nertsen	V	14,1	25,3	0,6
29	Nertsen	G	2,0	0,2	1,0
30	Konijnen	G	1,4	0,0	1,0
31	Konijnen	M	8,5	13,5	1,0
32	Konijnen	V	16,9	13,8	0,8
33	Konijnen in diepepitstal	V	13,4	12,7	0,7
Overige					
172	Champost	V	6,3	4,0	0,7

¹ code voor het invullen van de mestsoort op een mestafzetdocument via MTIL

² M: mengmest, G: gier, V: vaste mest, VV: vochtige, vaste mest, VD: vaste, gedroogde mest

3 RICHTWAARDEN VOOR DE SAMENSTELLING VAN SPUISTROOM

Forfaitaire samenstelling spuistroom, in kg per ton, die de Mestbank toepast als een tuinder niet beschikt over een analyse. Spuistroom wordt beschouwd als een andere meststof.

Teelt	N (kg/ton)	P ₂ O ₅ (kg/ton)
Azalea	0,07	0,02
Boomkwekerij	0,02	0,01
Aardbeien	0,18	0,06
Sla	0,28	0,11
Groene en bloeiende planten	0,18	0,05
Rozen	0,19	0,06
Komkommers	0,39	0,08
Paprika	0,40	0,08
Tomaten	0,54	0,10
Aubergines	0,49	0,08
Forcerie witloof	0,10	0,04
Andere tuinbouwteelten	0,50	0,20

4 BEMESTINGSNORMEN PER KWETSBAAR GEBIED

Het volledige grondgebied van het Vlaamse Gewest valt onder het kwetsbaar gebied water. Daarnaast bepaalt het Mestdecreet ook afbakeningen van o.a. natuur- en bosgebied en fosfaatverzadigd gebied. Voor percelen die in meerdere afbakeningen liggen, gelden de strengste bepalingen. Aan elk perceel wordt één gebiedstype toegekend. Binnen het toegekende gebiedstype zijn soms meerdere regimes mogelijk, afhankelijk van bepaalde keuzes die u maakt (bv. toepassing van beheerovereenkomst met bemestingsbeperkingen) of van wat de wetgeving oplegt (bv. ontheffing). Bij een overschrijding van de 3de of 4de drempelwaarde bij de nitraatresiducampagne worden op het perceel bijkomende beperkingen opgelegd.

In 2015 geldt het systeem van werkzame stikstof, al kan de landbouwer ook nog kiezen voor het systeem van totale stikstof. Vanaf 2016 geldt alleen nog het systeem van werkzame stikstof.

Werkzame stikstof is de hoeveelheid stikstof uit meststoffen, die het gewas het eerste jaar nuttig kan gebruiken.

Werkingscoëfficiënten voor de omzetting naar werkzame stikstof (% van totale N)

Mestsoort	Werkingscoëfficiënt %
Kunstmest, spuistroom en effluenten	100
Vloeibare dierlijke mest en andere meststoffen (uitgezonderd spuistroom en effluenten)	60
Vaste dierlijke mest en boerderijcompost	30
Stikstof van rechtstreekse uitscheiding bij begrazing	20
Gecertificeerde gft- en groencompost	15

Algemene bemerkingen:

- De opgegeven bemestingsnormen zijn maximale waarden. De optimale teelttechnische bemesting kan lager zijn, afhankelijk van de bodemreserve en de teelt.
- De bemestingsnormen zijn inclusief de bemesting opgebracht door grazend vee. Dat betekent dat u rekening moet houden met de duur van de begrazing en het aantal dieren per ha om de hoeveelheid dierlijke mest te berekenen die u, naast de begrazing, nog mag opbrengen.
- Er is een algemeen onderscheid in de maximale bemestingsnormen naargelang het bodemtype, namelijk tussen zandbodems en niet-zandbodems. Tot de zandbodems behoren alle percelen die liggen in de landbouwstreken Kempen en Vlaamse zandstreek, behalve de percelen in Vlaams-Brabant. Alle andere percelen behoren tot de niet-zandbodems.
- Het gebruik van slib van rioolwaterzuiveringsinstallaties op landbouwgrond is verboden.
- In de beschermingszone type I van grondwaterwingebieden mogen geen meststoffen opgebracht worden.
- Sommige beheerovereenkomsten kunnen bemestingsbeperkingen opleggen. Raadpleeg hiervoor uw contract(en).
- In MAP 5 worden de fosfaatnormen gekoppeld aan het plantbeschikbaar fosfaatgehalte in de bodem. Op basis daarvan worden de percelen opgedeeld in 4 klassen (I, II, III en IV). Voor 2015 worden alle percelen ingedeeld in klasse III. Vanaf 2016 kunnen er door middel van bodemanalyses verschillende klassen gelden. Vanaf 2017 worden alle percelen die niet beschikken over een bodemanalyse ingedeeld in klasse IV. Meer informatie vindt u op www.vlm.be.
- Als gecertificeerde gft- en groencompost op een perceel wordt gebruikt, hoeft slechts 50% van de hoeveelheid P₂O₅ van die compost in rekening gebracht te worden. Als boerderijcompost of stalmest op een perceel van klasse I of II opgebracht wordt, hoeft ook slechts 50% van de hoeveelheid P₂O₅ in rekening gebracht te worden.

4.1.1.2 Systeme totale stikstof

Teelt		N (kg/ha, jaar)					
		Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
		Zandgrond	Niet-zandgrond			Zandgrond	Niet-zandgrond
Grasland	Maaien	370	380	170	170	200	210
	Maaien + grazen	350	360	170	170	180	190
Wintertarwe of triticale		200	215	100	100	100	115
Wintergerst of andere graangewassen		150	165	100	100	50	65
Suikerbieten		205	220	170	170	35	50
Voederbieten		305	330	170	170	135	160
Aardappelen		260	280	170	170	90	110
Maïs		205	220	170	170	35	50
Groenten groep I		295	320	170	170	125	150
Groenten groep II		230	250	170	170	60	80
Groenten groep III		185	195	170	170	15	25
Sierteelt en boomkweek		230	250	170	170	60	80
Aardbeien		230	230	170	170	60	60
Spruitkool		295	320	170	170	125	150
Teelten met een lage stikstofbehoefte ¹		165	175	125	125	40	50
Andere leguminosen dan erwten en bonen ²		120	125	120 (Z) / 125 (NZ) ³	120 (Z) / 125 (NZ) ³	0	0
Andere teelten incl. voederkool en bladrammenas		200	215	170	170	30	45

¹ Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

² Het gebruik van kunstmest voor andere leguminosen dan erwten en bonen is verboden.

³ Z: zandgrond, NZ: niet-zandgrond

Teeltcombinatie	N (kg/ha, jaar)					
	Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
	Zandgrond	Niet-zandgrond			Zandgrond	Niet-zandgrond
Gras/snijrogge + mais ¹	270	300	170	170	100	130
Wintertarwe of triticale met nateelt ²	250	265	170	170	80	95
Wintergerst of andere graangewassen met nateelt ²	200	215	170	170	30	45
Groep I en I	385	420	170	170	215	250
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep I	385	420	170	170	215	250
Groep I en II	340	370	170	170	170	200
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep II	340	370	170	170	170	200
Groep I en III	320	345	170	170	150	175
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep III	320	345	170	170	150	175
Groep II en II	320	345	170	170	150	175
Groep II en III	275	295	170	170	105	125
Groep III en III	250	270	170	170	80	100
3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente van groep II	320	345	170	170	150	175
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II	250	270	170	170	80	100

¹ Snijrogge geteeld als voedergras (geoogst na 15 maart en afgevoerd) of één snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

² Vanggewas, wintergras of ander volggras

De samenstelling van de groenten van groep I, II en III vindt u op pagina 24.

4.1.2 WATER 2: MET DEROGATIE

Op de percelen waarop derogatie van toepassing is, gelden de volgende bemestingsnormen. Derogatie kan slechts aangevraagd worden voor een beperkt aantal teelten of teeltcombinaties (derogatiegewassen). Daarom vindt u in de onderstaande tabel alleen die teelten en teeltcombinaties terug.

4.1.2.1 Systeem werkzame stikstof

Teelt(combinatie)		Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)
		Zandgrond	Niet-zandgrond	
Grasland	Maaïen	300	310	250
	Maaïen + grazen	235	245	250
Wintertarwe of triticale	Vanggewas ¹	180	195	200
	Geen vanggewas	niet van toepassing		
Suikerbieten		135	150	200
Voederbieten		235	260	200
Gras of snijrogge ² + maïs		200	230	250
Maïs + gras in onderzaai		135	150	250

¹ De lijst van de vanggewassen vindt u op pagina 24.

² Eén snede gemaaid (na 1 april) en afgevoerd gras of één snede geogste (na 15 maart) en afgevoerde snijrogge.

4.1.2.2 Systeem totale stikstof

Teelt(combinatie)		N (kg/ha, jaar)					
		Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
		Zandgrond	Niet-zandgrond			Zandgrond	Niet-zandgrond
Grasland	Maaïen	370	380	250	170	200	210
	Maaïen + grazen	350	360	250	170	180	190
Wintertarwe of triticale	Vanggewas ¹	250	265	200	170	80	95
	Geen vanggewas	niet van toepassing					
Suikerbieten		205	220	200	170	35	50
Voederbieten		305	330	200	170	135	160
Gras of snijrogge ² + maïs		270	300	250	170	100	130
Maïs + gras in onderzaai		205	220	250	170	35	50

¹ De lijst van de vanggewassen vindt u op pagina 24.

² Eén snede gemaaid (na 1 april) en afgevoerd gras of één snede geogste (na 15 maart) en afgevoerde snijrogge

4.1.3 WATER 3: BEHEEROVEREENKOMST WATER (BO WATER)

Als u de beheerovereenkomst water toepast op uw perceel, zijn specifieke bemestingsnormen van kracht. De bemestingsnormen van alle lopende BO's water worden aangepast aan het huidige Mestdecreet. De bemestingsnormen voor de percelen waarop u de BO water toepast, liggen 30% lager dan de norm van het Mestdecreet. Alle landbouwers met een BO water zullen hierover schriftelijk geïnformeerd worden en de keuze hebben om hun lopende beheerovereenkomst water al dan niet onder de nieuwe voorwaarden verder te zetten.

4.1.3.1 Systeem werkzame stikstof

Teelt		Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)
		Zandgrond	Niet-zandgrond	
Grasland	Maaien	210	217	140
	Maaien + grazen	164	171	140
Wintertarwe of triticale		Niet van toepassing		
Wintergerst of andere graangewassen		Niet van toepassing		
Suikerbieten		94	105	140
Voederbieten		164	182	140
Aardappelen		133	147	140
Maïs		94	105	140
Groenten groep I		157	175	140
Groenten groep II		112	126	140
Groenten groep III		80	87	140
Sierteelt en boomkweek		112	126	140
Aardbeien		112	112	140
Spruitkool		157	175	140
Teelten met een lage stikstofbehoefte ¹		Niet van toepassing		
Andere leguminosen dan erwten en bonen		Niet van toepassing		
Andere teelten incl. voederkool en bladrammenas		91	101	140

¹ Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

De samenstelling van de groenten van groep I, II en III vindt u op pagina 24.

Teeltcombinatie	Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)
	Zandgrond	Niet-zandgrond	
Gras/snijrogge + maïs ¹	140	161	140
Wintertarwe of triticale met nateelt ²	126	136	140
Wintergerst of andere graangewassen met nateelt ²	91	101	140
Groep I en I	220	245	140
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep I	220	245	140
Groep I en II	189	210	140
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep II	189	210	140
Groep I en III	175	192	140
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep III	175	192	140
Groep II en II	175	192	140
Groep II en III	143	157	140
Groep III en III	126	140	140
3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente van groep II	175	192	140
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II	126	140	140

¹ Snijrogge geteeld als voedergewas (geoogst na 15 maart en afgevoerd) of één snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

² Vanggewas, wintergewas of ander volggewas

De samenstelling van de groenten van groep I, II en III vindt u op pagina 24.

4.1.3.2 Systeem totale stikstof

Teelt		N (kg/ha, jaar)					
		Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
		Zandgrond	Niet-zandgrond			Zandgrond	Niet-zandgrond
Grasland	Maaien	259	255	140	170	200	210
	Maaien + grazen	245	252	140	170	180	190
Wintertarwe of triticale		Niet van toepassing					
Wintergerst of andere graangewassen		Niet van toepassing					
Suikerbieten		143	154	140	143 (Z) /154 (NZ) ¹	35	50
Voederbieten		213	231	140	170	135	160
Aardappelen		182	196	140	170	90	110
Maïs		143	154	140	143 (Z) /154 (NZ) ¹	35	50
Groenten groep I		206	224	140	170	125	150
Groenten groep II		161	175	140	161 (Z) /170 (NZ) ¹	60	80
Groenten groep III		129	136	129 (Z) /136 (NZ)	129 (Z) /136 (NZ) ¹	15	25
Sierteelt en boomkweek		161	175	140	161 (Z) /170 (NZ) ¹	60	80
Aardbeien		161	161	140	161	60	60
Spruitkool		206	224	140	170	125	150
Teelten met een lage stikstofbehoefte ²		Niet van toepassing					
Andere leguminosen dan erwten en bonen		Niet van toepassing					
Andere teelten incl. voederkool en bladrammenas		140	150	140	140 (Z) /150 (NZ) ¹	30	45

¹ Z: zandgrond, NZ: niet-zandgrond

² Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

De samenstelling van de groenten van groep I, II en III vindt u op pagina 24.

Teeltcombinatie	N (kg/ha, jaar)					
	Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststoffen	N uit kunstmest	
	Zandgrond	Niet-zandgrond			Zandgrond	Niet-zandgrond
Gras/snijrogge + mais ¹	189	210	140	170	100	130
Wintertarwe of tritcale met nateelt ²	175	185	140	170	80	95
Wintergerst of andere graangewassen met nateelt ²	140	150	140	170	30	45
Groep I en I	269	294	140	170	215	250
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep I	269	294	140	170	215	250
Groep I en II	238	259	140	170	170	200
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep II	238	259	140	170	170	200
Groep I en III	224	241	140	170	150	175
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep III	224	241	140	170	150	175
Groep II en II	224	241	140	170	150	175
Groep II en III	192	206	140	170	105	125
Groep III en III	175	189	140	170	80	100
3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente van groep II	224	241	140	170	150	175
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II	175	189	140	170	80	100

¹ Snijrogge geteeld als voedergras (ge oogst na 15 maart en afgevoerd) of één snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

² Vanggewas, wintergras of ander volggras

De samenstelling van de groenten van groep I, II en III vindt u op pagina 24.

4.1.4 KWETSBAAR GEBIED NATUUR

Onder het kwetsbaar gebied natuur vallen:

1. de gewestplanbestemmingen 'natuurgebieden', 'natuurontwikkelingsgebieden', 'natuurreservaten' en 'bosgebieden' met verstrenging;
2. de bestemmingen 'natuur en reservaat' en 'bos' van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP).

In het kwetsbaar gebied natuur geldt het bemestingsverbod. Alleen op grasland kan een minimale bemesting gebeuren door rechtstreekse uitscheiding (begrazing) van maximum 2 GVE/ha, jaar. Sommige percelen in het kwetsbaar gebied natuur kunnen afwijken van dit bemestingsverbod.

De volgende bemestingsregimes zijn mogelijk:

4.1.4.1 NATUUR 1: ALGEMEEN BEMESTINGSREGIME

4.1.4.1.1 Systeem werkzame stikstof

Teelt(combinatie)	Werkzame N (kg/ha, jaar)		Dierlijke N (kg/ha, jaar)
	Zandgrond	Niet-zandgrond	
Grasland: maaien + grazen	34 ¹	34 ¹	170 ²
Grasland: maaien + grazen met BKM ³	134 ⁴	134 ⁴	170 ²
Akker of grasland maaien	0	0	0
Akker of grasland maaien met BKM ¹	100 ⁵	100 ⁵	0

¹ De maximale hoeveelheid werkzame stikstof mag uitsluitend door begrazing afgezet worden.

² Bemesting alleen via begrazing door maximum 2 grootvee-eenheden/ha op jaarbasis. 2 GVE komt overeen met 170 kg N/ha, jaar. Die hoeveelheid mag uitsluitend door begrazing afgezet worden.

³ Voor percelen met de biologische waardering 'Potentieel belangrijk grasland' in de hierboven vermelde bestemmingen kan de beheerovereenkomst 100 kg N/ha uit kunstmest (BKM) jaarlijks aangevraagd worden via de verzamelaanvraag van het departement Landbouw en Visserij.

⁴ De maximale hoeveelheid werkzame stikstof en totale stikstof mag uitsluitend door een combinatie van begrazing en kunstmest (maximaal 100 kg N/ha) afgezet worden.

⁵ De maximale hoeveelheid werkzame stikstof mag uitsluitend door kunstmest afgezet worden.

4.1.4.1.2 Systeem totale stikstof

Teelt zonder beheerovereenkomst 100 kg N/ha uit kunstmest (BKM)		N (kg/ha, jaar)					
		Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststof- fen	Kunstmest	
		Zandgrond	Niet- zand- grond			Zandgrond	Niet-zand- grond
Grasland	Maaien	0	0	0	0	0	0
	Maaien + grazen	170	170	170 ¹	0	0	0
Akker		0	0	0	0	0	0

¹ Bemesting alleen via begrazing door maximum 2 grootvee-eenheden/ha op jaarbasis. 2 GVE komt overeen met 170 kg N/ha, jaar. Die hoeveelheid mag uitsluitend door begrazing afgezet worden.

Teelt met beheerovereenkomst 100 kg N/ha uit kunstmest (BKM)		N (kg/ha, jaar)					
		Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststof- fen	Kunstmest	
		Zandgrond	Niet- zand- grond			Zandgrond	Niet-zand- grond
Grasland	Maaien	100	100	0	0	100	100
	Maaien + grazen	270	270	170 ¹	0	100	100
Wintertarwe of triticale		80	95	0	0	80	95
Wintergerst of andere graangewassen		30	45	0	0	30	45
Suikerbieten		35	50	0	0	35	50
Voederbieten		100	100	0	0	100	100
Aardappelen		90	100	0	0	90	100
Maïs		35	50	0	0	35	50
Groenten groep I		100	100	0	0	100	100
Groenten groep II		60	80	0	0	60	80
Groenten groep III		15	25	0	0	15	25
Sierteelt en boomkweek		60	80	0	0	60	80
Aardbeien		60	60	0	0	60	60
Spruitkool		100	100	0	0	100	100
Teelten met een lage stikstofbehoefte ²		40	50	0	0	40	50
Andere leguminosen dan erwten en bonen		0	0	0	0	0	0
Andere teelten incl. voederkool en bladrammenas		30	45	0	0	30	45

¹ Bemesting alleen via begrazing door maximum 2 grootvee-eenheden/ha op jaarbasis. 2 GVE komt overeen met 170 kg N/ha, jaar. Die hoeveelheid mag uitsluitend door begrazing afgezet worden.

² Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

Teeltcombinatie met beheerovereenkomst 100 kg N/ha uit kunstmest (BKM)	N (kg/ha, jaar)					
	Totale N		N uit dierlijke mest	N uit andere meststof- fen	N uit kunstmest	
	Zandgrond	Niet-zand- grond			Zandgrond	Niet-zand- grond
Gras/snijrogge + maïs ¹	100	100	0	0	100	100
Wintertarwe of triticale met nateelt ²	80	95	0	0	80	95
Wintergerst of andere graangewassen met nateelt ²	30	45	0	0	30	45
Groep I en I	100	100	0	0	100	100
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep I	100	100	0	0	100	100
Groep I en II	100	100	0	0	100	100
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep II	100	100	0	0	100	100
Groep I en III	100	100	0	0	100	100
Andere hoofdteelt met voor- of nateelt groep III	100	100	0	0	100	100
Groep II en II	100	100	0	0	100	100
Groep II en III	100	100	0	0	100	100
Groep III en III	80	100	0	0	80	100
3 of meerdere groenteteelten waarvan minstens één groente	100	100	0	0	100	100
3 of meerdere groenteteelten met geen enkele groente van groep II	80	100	0	0	80	100

¹ Snijrogge geteeld als voedergras (geogst na 15 maart en afgevoerd) of één snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

² Vanggewas, wintergras of ander volggras.

De samenstelling van de groenten van groep I, II en III vindt u op pagina 24.

4.1.4.2 **NATUUR 2: MET HUISKAVEL OF ONTHEFFING**

Voor percelen met het kenmerk 'huiskavel' (H) of 'ontheffing' (O) of beide (OH) gelden de bemestingsregimes van het kwetsbaar gebied 'Water' (Water 1, 2, 3).

////////////////////////////////////

4.2 FOSFAATBEMESTINGSNORMEN

In MAP 5 worden de fosfaatnormen gekoppeld aan het plantbeschikbaar fosfaatgehalte in de bodem. Op basis daarvan worden de percelen opgedeeld in 4 klassen (I, II, III en IV). Voor 2015 worden alle percelen ingedeeld in klasse III. Vanaf 2016 kunnen er door middel van bodemanalyses verschillende klassen gelden. Vanaf 2017 worden alle percelen die niet beschikken over een bodemanalyse ingedeeld in klasse IV. Meer informatie vindt u op www.vlm.be.

Als gecertificeerde gft- en groencompost op een perceel wordt gebruikt, hoeft slechts 50% van de hoeveelheid P₂O₅ van die compost in rekening gebracht te worden. Als boerderijcompost of stalmest op een perceel van klasse I of II opgebracht wordt, hoeft ook slechts 50% van de hoeveelheid P₂O₅ in rekening gebracht te worden.

4.2.1 FOSFAAT: ALGEMEEN BEMESTINGSREGIME

4.2.1.1 Fosfaatnorm klasse III

Teelt		Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)
Grasland	Maaien	90
	Maaien + grazen	90
Wintertarwe of triticale		70
Wintergerst of andere graangewassen		70
Suikerbieten		55
Voederbieten		55
Aardappelen		70
Maïs		70
Groenten groep I		55
Groenten groep II		55
Groenten groep III		55
Sierteelt en boomkweek		55
Aardbeien		55
Spruitkool		55
Teelten met een lage stikstofbehoefte ¹		55
Andere leguminosen dan erwten en bonen		55
Andere teelten incl. voederkool en bladrammenas		55

¹ Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

De samenstelling van de groenten van groep I, II en III vindt u op pagina 24.

Teeltcombinatie	Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)
Gras/snijrogge + maïs ¹	90

¹ Snijrogge geteeld als voedergewas (geogost na 15 maart en afgevoerd) kan gebruikt worden als alternatief voor één snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

De samenstelling van de groenten van groep I, II en III vindt u op pagina 24.

4.2.1.2 Fosfaatnorm klasse III met derogatie

Teelt(combinatie)		Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar) ¹
Grasland	Maaien	90
	Maaien + grazen	90
Wintertarwe of triticale		70
Suikerbieten		55
Voederbieten		55
Gras of snijrogge ² + maïs		90
Maïs + gras in onderzaai		70

¹ Fosfaat uit kunstmest mag niet worden toegediend.

² Eén snede gemaaid (na 1 april) en afgevoerd gras of één snede geoogste (na 15 maart) en afgevoerde snijrogge.

4.2.1.3 Fosfaatnorm klasse III natuur

Teelt	Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)
Grasland: maaien + grazen	60 ¹
Akker of grasland maaien	0

¹ Bemesting alleen via begrazing door maximum 2 grootvee-eenheden/ha op jaarbasis. 2 GVE komt overeen 60 kg P₂O₅/ha, jaar. Die hoeveelheid mag uitsluitend door begrazing afgezet worden.

4.2.1.4 Fosfaatnorm klasse III natuur met ontheffing of huiskavel

Voor percelen met het kenmerk 'huiskavel' (H) of 'ontheffing' (O) of beide (OH) gelden de bemestingsregimes van het kwetsbaar gebied 'Water' (Water 1, 2, 3).

4.2.2 FOSFAAT: FOSFAATVERZADIGDE GEBIEDEN (vroeger fosfaat 1)

Op percelen in de fosfaatverzadigde gebieden geldt een beperking op de toediening van fosfaat. Voor de toegelaten hoeveelheden stikstof gelden de bemestingsnormen van het gebied waarin het perceel ligt. Bijkomende fosfaatverzadigde gebieden worden door de Vlaamse Regering afgebakend.

Teelt	Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)
Alle	40

4.2.3 FOSFAAT: UITZONDERING VOOR PERCELEN MET EEN LAAG FOSFAATBINDEND VERMOGEN (vroeger fosfaat 2)

Teelt		Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)
Grasland	Maaien	70
	Maaien + grazen	70
Wintertarwe of triticale		55
Wintergerst of andere graangewassen		55
Suikerbieten		45
Voederbieten		45
Aardappelen		55
Maïs		55
Groenten groep I		45
Groenten groep II		45
Groenten groep III		45
Sierteelt en boomkweek		45
Aardbeien		45
Spruitkool		45
Teelten met een lage stikstofbehoefte ¹		45
Andere leguminosen dan erwten en bonen		45
Andere teelten incl. voederkool en bladrammenas		45

¹ Gewassen met een lage stikstofbehoefte zijn cichorei, witloof, fruit (behalve aardbeien), sjalotten, uien en vlas.

De samenstelling van de groenten van groep I, II en III vindt u op pagina 24.

Teeltcombinatie	Totale P ₂ O ₅ (kg/ha, jaar)
Gras/snijrogge + maïs ¹	70

¹ Snijrogge geteeld als voedergewas (ge oogst na 15 maart en afgevoerd) kan gebruikt worden als alternatief voor één snede gras (gemaaid na 1 april en afgevoerd).

////////////////////////////////////

5 BEMESTINGSNORMEN MAATREGELENPAKKET 3 EN 4

5.1 MAATREGELENPAKKET 3

Bij een overschrijding van de derde drempelwaarde bij de nitraatresiducampagne van 2014 worden op het perceel bijkomende beperkingen opgelegd:

- De beheerovereenkomst water kan niet worden toegepast.
- Derogatie kan niet worden toegepast.
- Er geldt een verminderde bemesting op het maatregelenperceel.
  - Een beperking tot 80 % (- 20 %) van de toegelaten bemesting in kg N uit dierlijke mest per ha. Die beperking is niet van toepassing op begraasd grasland.
  - Een beperking tot 70 % (- 30 %) van de toegelaten bemesting in:
    - kg werkzame N of kg totale N
    - kg N uit andere meststoffen
    - kg N uit kunstmest per ha
- De fosfaatnormen blijven ongewijzigd.

5.2 MAATREGELENPAKKET 4

Bij een overschrijding van de vierde drempelwaarde bij de nitraatresiducampagne van 2014 worden op het perceel bijkomende beperkingen opgelegd.

- De beheerovereenkomst water kan niet worden toegepast.
- Eventuele derogatie kan niet worden toegepast.
- Er geldt een verminderde bemesting op het maatregelenperceel.

voor begraasd grasland:

- geen beperking van de N uit dierlijke mest
- een beperking tot 70 % (- 30 %) van de toegelaten bemesting in:
  - kg werkzame N of kg totale N
  - kg N uit andere meststoffen
  - kg N uit kunstmest per ha

voor alle andere teelten:

- een beperking tot 40 % (- 60 %) van de toegelaten bemesting in:
  - kg N uit dierlijke mest
  - kg werkzame N of kg totale N
  - kg N uit andere meststoffen
  - kg N uit kunstmest per ha
- De fosfaatnormen blijven ongewijzigd.

6 SAMENSTELLING GROENTEGROEPEN

GROEP I: bloemkool, groene selder, witte kool, boerenkool, spitskool, prei, broccoli, romanescokool, rodekool, savooikool, artisjok, Chinese kool, rabarber, bladselder of andere kolen met uitzondering van voederkool en spruitkool.

GROEP II: spinazie, courgettes, sla, knolselder, peterselie, bieslook, basilicum, augurken, pompoenen, knolvenkel, koolrabi, paksoi en andere groenten die niet onder groep I of groep III vallen en geen teelt zijn met een lage stikstofbehoefte.

GROEP III: wortelen, rapen, koolraap, rode biet, pastinaak, rammenas met uitzondering van bladrammenas, radijs, mierikswortel, schorseneren, wortelpeterselie, asperges, erwten, bonen, dille, kervel, tijm, of andere kruiden met uitzondering van peterselie, bieslook en basilicum.

7 LIJST VANGGEWASSEN

Vanggewassen zijn: gele mosterd, Sarepta mosterd, bladrammenas, Facelia, Tagetes, voederkool, bladkool, Festulolium, Nyger, gras, raaigras, grasklaver, Soedangras, zomerhaver, boekweit, Japanse haver, raapzaad, komkommerkruid, zwaardherik, snijrogge, een mengsel van niet-vlinderbloemige groenbedekkers of andere niet-vlinderbloemige groenbedekkers.

8 CONTACTGEGEVENS

Op werkdagen is de Mestbank telefonisch bereikbaar van 8.30 uur tot 12.00 uur en van 13.00 uur tot 16.30 uur. Bezoekers worden op afspraak ontvangen. U vindt de Mestbank online op www.vlm.be.

- VLM Regio West, met vestigingen in:
  - Koningin Maria Hendrikaplein 70 bus 75
9000 **Gent**
Tel.: 09 244 85 00
  - Velodroomstraat 28
8200 **Brugge**
Tel.: 050 45 81 00
- VLM Regio Oost, met vestigingen in:
  - Diestsepoort 6 bus 74
3000 **Leuven**
Tel.: 016 66 52 00
  - Cardijnlaan 1
2200 **Herentals**
Tel.: 014 25 83 00
  - Koningin Astridlaan 50
3500 **Hasselt**
Tel.: 011 29 87 00

